

Leerkracht uitleg GOTD Hercules Magusanus/ Tijd van de Grieken en Romeinen

Vooraf:

Toen het Romeinse leger rond 50 voor Christus naar Nederland kwam, woonden hier Germaanse stammen. Dit waren eenvoudige boeren die in groepen bij elkaar leefden. De Romeinse soldaten zullen wel indruk hebben gemaakt op de Germanen, met hun rokken, schilden, zwaarden en glimmende helmen. Ze spraken Latijn en noemden de grens van hun rijk 'limes'. De Germanen en de Romeinen raakten aan elkaar gewend. Ze dreven handel met elkaar en de Germanen namen gewoontes en gebruiken van de Romeinen over. De Romeinen brachten fruit mee, zoals druiven en perziken en nieuwe dieren, zoals kippen en poezen. Ook leerden de Germanen van alles van de Romeinen, bijvoorbeeld glasblazen en lezen en schrijven. Maar de Germanen behielden ook hun eigen gewoontes. De Romeinen bouwden overal langs de rivier legerkampen. Dat deden ze om zichzelf te beschermen tegen de Germanen, want ze vochten ook af en toe tegen elkaar. De Romeinse soldaten bewaakten hun grens goed. Maar vanaf het jaar 300 lukte het de Germanen steeds vaker om de grens over te steken. Ze vochten lang tegen de Romeinen. Uiteindelijk trokken de Romeinen zich terug.

Dia 1: Het raadsel

Waar is dit? Wat zie je hier? Wie zie je hier? Wanneer was het?

Dia 2: Beeld van Hercules Magusanus bij de fietsroute Tempels langs de Maas

Op de kruising van de Empelse Dijk en het Walpad (Oud Empel), op de fietsroute Tempels langs de Maas, vlakbij fietsknooppunt 96, is er een infopunt over de Romeinse vondsten in 1990: de resten van de Tempel van Empel en het bronzen beeldje van Hercules Magusanus. Het wordt aangegeven door een mans grootte kopie van het bronzen beeldje. Hercules was Romeinse halfgod, Magusanus was de Germaanse oorlogsgod. In dit beeldje komt dus de samenwerking tussen de Romeinen en de Bataven tot leven.

Dia 3: Bataven

De Bataven was een Germaanse stam die in die tijd tussen Rijn en Maas woonden. Het waren goede soldaten, ook te paard. De Romeinen gebruikten hen graag om de grens van hun rijk te helpen beschermen. De Rijn is hier de grens van het Romeinse rijk. De Bataven namen gewoontes en gebruiken van de Romeinen over. De Romeinen brachten fruit mee, zoals druiven en perziken en nieuwe dieren, zoals kippen en poezen. Ook leerden de Bataven van alles van de Romeinen, bijvoorbeeld glasblazen en lezen en schrijven.

Dia 4: Tempel voor Hercules Magusanus

Een tempel is een gebouw om God(en) te aanbidden. De Bataven kregen ook tempels van Romeinen, ter ere van hun gezamenlijke god: Hercules Magusanus. Nu zijn er nog steeds kerken, moskeeën, synagogen én tempels om Goden te vereren!

Dia 5: De Maas

De Rijn was grens Romeinse Rijk. Maar ook Maas was belangrijk voor de verdediging, als handelsweg en als viswater. enz. Op het plaatje de plaatsen Grinnibus (Rossum) en Empele (Empel).

Dia 6: Wow: Tempel van Empel uit de Romeinse Tijd

De meeste kinderen zullen het toch wel opmerkelijk vinden dat er langs de Maas bij Empel een tempel heeft gestaan al in de Romeinse Tijd. En wat mooi dat er na zo'n lange tijd nog overblijfselen van zijn gevonden. Iets verderop in Maren Kessel heeft ook zo'n soort tempel gestaan: de tempel van Kessel. In het museumje in het oude Hertogsgemaal zijn nog vondsten uit die tijd te bekijken.

Dia 7: Extra

Kort filmpje over de Tempel van Empel (±14 min.)

Dia 8: Tijdvak van Grieken en Romeinen

Van 3000 voor Christus tot 500 na Christus. Maar de Romeinen kwamen pas rond 50 voor Christus in ons land! In deze tijd werd er voor het eerst over de Lage Landen geschreven: de Oude Tijd begint.

Meer info in de [Canon van Rosmalen](#) en ook te gebruiken in combinatie met het [Kwartet van de Canon van Rosmalen](#) (waarvan er ook [fysieke exemplaren](#) te leen zijn) en de [Digitale landkaart van de Canon van Rosmalen](#).